

**การมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์  
ต่อการจัดกิจกรรมของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์  
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี**  
**The Participation of Public Administration Students in The Activities  
Arranged by The Department of Public Administration, Faculty of  
Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University**

สุรฤกษ์ เกิดแก้ว,\* สุพรรณษา แก้วใส,\*\* ธัชพล ทิธี,\*\*\* และวันวิสา แยมกระจำง\*\*\*\*  
Surareak Kautkaew, Supansa Kaeosai, Thatchapon Teedee, and Wanwisa Yamkrachang

Received: August 4, 2022 Revised: October 31, 2022 Accepted: March 8, 2023

**บทคัดย่อ**

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 17 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ต่อการจัดกิจกรรมของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาพรวมและรายข้อมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ สำหรับข้อเสนอแนะ คือ นักศึกษาต้องการให้สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีการจัดกิจกรรมศึกษาของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 นอกพื้นที่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดีขึ้น นักศึกษาจะได้ประสบการณ์ตรงจากสถานที่จริง

**คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วม, กิจกรรมนักศึกษา, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

---

\* นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

\*\* นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

\*\*\* ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

\*\*\*\* ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

### Abstract

The research aims to study the level of students' participation in the activities arranged by the Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University. The samples were 205 first to fourth-year Public Administration students in the first semester of 2021. A seventeen-item questionnaire was used as a research tool, and descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation were employed to analyze the data.

The findings indicated that, across all aspects and overall, the level of students' participation in the activities organized by the department was at a high level. The aspect with the highest mean was gaining the benefits from the activities, and the aspect with the lowest mean was having the participation in planning and making decisions. Moreover, the students expressed their voices that the department should arrange field trips to the working places for fourth-year students if the situation of COVID-19 was relieved. With this, they could gain practical experience from the real working places.

**Keywords:** Participation, Student Activities, Department of Public Administration

## บทนำ

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยการผลิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม การพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การเรียนการสอนในห้องเรียนที่มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทางด้านการวิชาการอย่างเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอต่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชาติบ้านเมือง (ขวัญชัย พะยอม, 2550, หน้า 64) นอกจากกิจกรรมทางด้านวิชาการแล้วมหาวิทยาลัยยังส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักคิดและสร้างสรรค์กิจกรรมในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนักศึกษานั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคตค่อนข้างมาก เนื่องจากสังคมทุกวันนี้ไม่ได้ต้องการเพียงแค่คนเก่งทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องการคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ จึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทำให้ได้รับประโยชน์ที่มีคุณค่ามากมายหลายประการ (กรุงเทพธุรกิจ, 2564, ย่อหน้า 5)

การมีส่วนร่วมของนักศึกษา หมายถึง ปริมาณของร่างกายและแรงใจที่นักศึกษาอุทิศให้แก่การหาประสบการณ์ทางวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต นักศึกษาที่มีส่วนร่วมมาก ได้แก่ นักศึกษาที่อุทิศพลังงานมากในการเรียน ใช้เวลาในสถานศึกษามาก เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง และมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และนักศึกษาในระดับมาก ในทางกลับกัน นักศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วมอาจไม่สนใจการเรียน การใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยน้อย ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ และมีการติดต่อกับอาจารย์และนักศึกษาในระดับน้อย (สิรินดา กมลเขต, 2557, หน้า 119 - 120) การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อกิจกรรมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด การตัดสินใจ การลงมือทำกิจการบางอย่าง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ และการได้รับประโยชน์ในลักษณะผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของนักศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (วิชุกรนาถน, 2550, หน้า 32)

การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาจะชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในทำกิจกรรมหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เป็นการประเมินถึงการมีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมมากน้อยเพียงใด และหากเราสามารถผ่านจุดนี้ไปได้ จะทำให้กลายเป็นบัณฑิตที่สังคมต้องการ เพื่อที่จะออกไปทำงานกับสังคมภายนอก และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว ก็จะทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวกับการอาศัยอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น หรือปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของสถานะสังคมในปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ได้กำหนดหลักเกณฑ์การออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาต้องมีการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 20 กิจกรรม ระดับสาขา 10 กิจกรรม ซึ่งในปีการศึกษา 2564 ผลการสรุปการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในทั้งระดับคณะและระดับสาขาวิชายังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 50 ของนักศึกษาทุกชั้นปี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะทำการศึกษากการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ต่อการจัดกิจกรรมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการทราบข้อเสนอแนะ และระดับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษา

เพื่อสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1.1 ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 - 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2564 จำนวน 422 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 - 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2564 โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 หรือ .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละชั้น มีสูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างของแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

แทนค่าตามสูตรข้างต้น ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปรากฏตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักศึกษาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

| ชั้นปี      | จำนวนนักศึกษา | กลุ่มตัวอย่าง |
|-------------|---------------|---------------|
| ชั้นปีที่ 1 | 123           | 60            |
| ชั้นปีที่ 2 | 107           | 50            |
| ชั้นปีที่ 3 | 94            | 45            |
| ชั้นปีที่ 4 | 98            | 50            |
| รวม         | 422           | 205           |

ที่มา: กองบริการการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (2564)

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

**2. ขอบเขตด้านเนื้อหา** มุ่งเน้นศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form ในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษา 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มีข้อคำถาม จำนวน 11 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

| ค่าคะแนน | ความหมาย                             |
|----------|--------------------------------------|
| 5        | หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด  |
| 4        | หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก        |
| 3        | หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง    |
| 2        | หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย       |
| 1        | หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด |

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการจัดการกิจกรรม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - Ended)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการศึกษาแนวคิด ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเรื่องที่จะทำวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยศึกษาจากตำรา หนังสือ เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามแนวทางที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าให้ครอบคลุมความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของถ้อยคำ โดยมีค่าดัชนีสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

3.2.3 คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ตัวแทนนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ของครอนบาค โดยหลักการจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงใช้ได้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, และอัจฉรา ชานีประศาสน์, 2547, หน้า 149) ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.78

#### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามออนไลน์ในกลุ่มไลน์ (Line) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 4 และรวบรวมแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

#### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำเอาโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเรียงตามแบบสอบถามในแต่ละตอน ดังนี้

5.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมาย จากแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์ในการเทียบระดับค่า (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 142) ดังนี้

|             |             |         |                              |
|-------------|-------------|---------|------------------------------|
| คะแนนเฉลี่ย | 4.20 – 5.00 | หมายถึง | ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด  |
| คะแนนเฉลี่ย | 3.40 – 4.19 | หมายถึง | ระดับการมีส่วนร่วมมาก        |
| คะแนนเฉลี่ย | 2.60 – 3.39 | หมายถึง | ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง    |
| คะแนนเฉลี่ย | 1.80 – 2.59 | หมายถึง | ระดับการมีส่วนร่วมน้อย       |
| คะแนนเฉลี่ย | 1.00 – 1.79 | หมายถึง | ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด |

#### ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ ดังนี้ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามแบบสอบถามในแต่ละตอนดังนี้

## ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

| เพศ  | จำนวน | ร้อยละ |
|------|-------|--------|
| ชาย  | 23    | 11.22  |
| หญิง | 182   | 88.78  |
| รวม  | 205   | 100.00 |

จากตาราง 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.78) เป็นเพศหญิง และ (ร้อยละ 11.21) เป็นเพศชาย

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

| ระดับชั้นปี | จำนวน | ร้อยละ |
|-------------|-------|--------|
| ชั้นปีที่ 1 | 56    | 27.31  |
| ชั้นปีที่ 2 | 51    | 24.88  |
| ชั้นปีที่ 3 | 71    | 34.63  |
| ชั้นปีที่ 4 | 27    | 13.18  |
| รวม         | 205   | 100.00 |

จากตาราง 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 34.63) ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 3 รองลงมา (ร้อยละ 27.31) ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 1 รองลงมา (ร้อยละ 24.88.) ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 2 และสุดท้าย (ร้อยละ 13.18) ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 4

## ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษา

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม ประเด็นต่อการมีส่วนร่วมของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในภาพรวม (n = 205)

| ประเด็นการมีส่วนร่วม                             | $\bar{x}$ | S.D. | ระดับความคิดเห็น |
|--------------------------------------------------|-----------|------|------------------|
| 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ  | 3.64      | 0.92 | มาก              |
| 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงานกิจกรรม | 3.88      | 1.15 | มาก              |
| 3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์                | 3.94      | 0.81 | มาก              |
| 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล          | 3.84      | 0.83 | มาก              |
| รวม                                              | 3.82      | 0.92 | มาก              |

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วม ประเด็นต่อการมีส่วนร่วมของนักศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.82$ , S.D. = 0.92) และเมื่อพิจารณาเป็นด้าน เรียงตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า อันดับแรกในประเด็น ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ( $\bar{x} = 3.94$ , S.D. = 0.81) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม ( $\bar{x} = 3.88$ , S.D. = 1.15) รองลงมา การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ( $\bar{x} = 3.84$ , S.D. = 0.83) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ ( $\bar{x} = 3.64$ , S.D. = 0.92) ตามลำดับ

**ตาราง 5** ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ (n = 205)

| ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ                     | $\bar{x}$ | S.D. | ระดับความคิดเห็น |
|------------------------------------------------------------------|-----------|------|------------------|
| 1. นักศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือก คณะกรรมการสาขาวิชา | 3.73      | 0.94 | มาก              |
| 2. นักศึกษามีส่วนร่วมในการตั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ               | 3.60      | 0.92 | มาก              |
| 3. นักศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกับ คณะกรรมการสาขาวิชา       | 3.61      | 0.92 | มาก              |
| 4. นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัด กิจกรรมของสาขาวิชา   | 3.63      | 0.93 | มาก              |
| รวม                                                              | 3.64      | 0.92 | มาก              |

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.64$ , S.D. = 0.92) และเมื่อพิจารณาเป็นด้านเรียงตามลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า อันดับแรกในเรื่องนักศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ สาขาวิชา ( $\bar{x} = 3.73$ , S.D. = 0.94) รองลงมานักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดกิจกรรมของสาขาวิชา ( $\bar{x} = 3.63$ , S.D. = 0.93) รองลงมานักศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสาขาวิชา ( $\bar{x} = 3.61$ , S.D. = 0.92) รองลงมานักศึกษามีส่วนร่วมในการตั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ( $\bar{x} = 3.60$ , S.D. = 0.92) ตามลำดับ

**ตาราง 6** ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนิน กิจกรรม (n = 205)

| ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม                                                  | $\bar{x}$ | S.D. | ระดับความคิดเห็น |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|------------------|
| 1. นักศึกษามีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่ก่อนจัดทำกิจกรรม                                      | 3.80      | 1.14 | มาก              |
| 2. นักศึกษามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ นักศึกษาในสาขาวิชาทราบข้อมูลกิจกรรม | 3.87      | 1.15 | มาก              |

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม (n = 205) (ต่อ)

| ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม                             | $\bar{x}$ | S.D. | ระดับความคิดเห็น |
|------------------------------------------------------------------------|-----------|------|------------------|
| 3. นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ | 3.97      | 1.17 | มาก              |
| รวม                                                                    | 3.88      | 1.15 | มาก              |

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.88$ , S.D. = 1.15) และเมื่อพิจารณาเป็นด้าน เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า อันดับแรกในเรื่องนักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ ( $\bar{x} = 3.97$ , S.D. = 1.17) รองลงมา นักศึกษามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาในสาขาวิชาทราบข้อมูลกิจกรรม ( $\bar{x} = 3.87$ , S.D. = 1.15) รองลงมา นักศึกษามีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่ก่อนจัดทำกิจกรรม ( $\bar{x} = 3.80$ , S.D. = 1.14) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (n=205)

| ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์                                 | $\bar{x}$ | S.D. | ระดับความคิดเห็น |
|----------------------------------------------------------------|-----------|------|------------------|
| 1. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์                                  | 3.87      | 0.80 | มาก              |
| 2. นักศึกษาได้รับผลประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมสาขาวิชา           | 4.00      | 0.83 | มาก              |
| 3. นักศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมกิจกรรมสาขาวิชา | 3.96      | 0.82 | มาก              |
| รวม                                                            | 3.94      | 0.81 | มาก              |

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.94$ , S.D. = 0.81) และเมื่อพิจารณาเป็นด้าน เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า อันดับแรกในเรื่อง นักศึกษาได้รับผลประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมสาขาวิชา ( $\bar{x} = 4.00$ , S.D. = 0.83) รองลงมา นักศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมกิจกรรมสาขาวิชา ( $\bar{x} = 3.96$ , S.D. = 0.82) รองลงมา การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ( $\bar{x} = 3.87$ , S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (n =205)

| ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล                            | $\bar{x}$ | S.D. | ระดับความคิดเห็น |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|------|------------------|
| 1. นักศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ | 3.84      | 0.83 | มาก              |
| รวม                                                                 | 3.84      | 0.83 | มาก              |

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.84$ , S.D.= 0.83) และเมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ( $\bar{x} = 3.84$ , S.D.= 0.83)

### ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

จำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามด้านข้อเสนอแนะ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 21.96 แบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 15 คน เพศหญิง จำนวน 30 คน โดยมีข้อเสนอแนะร่วมกัน คือ ต้องการให้สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กำหนดกิจกรรมศึกษาของนักศึกษาชั้นปี 4 นอกพื้นที่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ดีขึ้น นักศึกษาจะได้ประสบการณ์ตรงจากสถานที่จริง

### อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ต่อการจัดกิจกรรมของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี การวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมของสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ในระดับมาก เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า นักศึกษาได้รับผลประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา นักศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมกิจกรรมสาขาวิชา และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเข้าร่วมกิจกรรม ถ้านักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งระดับสาขาวิชา ระดับคณะ ตามที่กำหนด ไม่สามารถออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ จตุรวัฒน์ ผนึกรัมย์ (2557) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556 พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมนักศึกษาส่วนใหญ่ได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ Reilly (1979; อ้างใน วรรณัฐ ถ้ำทองถวิล, 2552) กล่าวถึง บุคลากรสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้หลายรูปแบบ แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา นักศึกษามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาในสาขาวิชาทราบข้อมูลกิจกรรม และนักศึกษามีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่ก่อนจัดทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ได้กำหนดขั้นตอนการตั้งงบประมาณด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมเสนอความต้องการในกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาในโครงการต่าง ๆ ที่สาขาจัดขึ้นให้กับนักศึกษา อาทิ โครงการเลือกตั้งประธานสาขา โครงการรับน้องใหม่ โครงการเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงาน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภลักษณ์ ร่วมจิตร์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดกิจกรรมของสาขาวิชา รองลงมา นักศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสาขาวิชาและนักศึกษามีส่วนร่วมในการตั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากในปีการศึกษา 2564 COVID - 19 (โควิด - 19) เป็นอุปสรรคต่อการวางแผน และตัดสินใจในการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา สาขาวิชามีจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แทนการเข้าเรียนในชั้นเรียนรวมทั้งการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ส่งผลให้การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเป็นไปอย่างจำกัด ทำให้เกิดผลกระทบต่อการปรับตัวของนักศึกษา เช่น นักศึกษาไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำร่วมกันในชั้นเรียนได้ เนื่องจากต้องเว้นระยะห่างทางสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาวดล จันทรประทีน, สุธาสินี บุญญาพิทักษ์, และนิรันดร์ จุลทรัพย์ (2560) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พื้นที่สงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามวงจรคุณภาพเดมมิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พื้นที่สงขลาภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตามวงจรคุณภาพเดมมิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พื้นที่สงขลา พบว่า ขั้นการวางแผน (Plan) ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด ขั้นการดำเนินการ (Do) ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง และควรสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล (Check) ควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตร และขั้นการนำผลประเมินมาปรับปรุง (Act) ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับการกระบวนการนำผลประเมินมาปรับปรุง เพื่อจะได้เข้าใจสภาพปัญหา และหาทางออกร่วมกัน กับผู้จัดโครงการ

4. ข้อเสนอแนะ นักศึกษาต้องการให้สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมีการจัดการเรื่องศึกษาดูงานของนักศึกษา ชั้นปี 4 นอกพื้นที่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ดีขึ้น นักศึกษาจะได้ประสบการณ์ตรง ทั้งนี้สาขาวิชาได้กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมถ้าสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ดีขึ้นจะจัดกิจกรรมตามรูปแบบปกติ

#### ข้อเสนอแนะ

##### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมด้วยการใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น PDCA ฯลฯ และให้นักศึกษาร่วมกันถอดบทเรียน

2. เพิ่มเติมช่องทางให้นักศึกษาติดตามและประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้าร่วมได้

##### ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะคตินักศึกษาที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตกับสาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนางานกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

### เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). **บทบาทของนักศึกษากับการทำกิจกรรม**. สืบค้น เมษายน 27, 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/108446>.
- กองบริการการศึกษา. (2564). **สรุปจำนวนนักศึกษาภาคปกติ และ ภาคพิเศษ (กศ.บป.)**. สืบค้น ตุลาคม 31, 2564, จาก <http://president.tru.ac.th/academic/RONGTABIAN.html>.
- ขวัญชัย พะยอม. (2550, กรกฎาคม - ธันวาคม ). **แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**. **สัปดาห์ที่: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**, 3(2), 61 - 79.
- จตุรวัฒน์ ผนึกรัมย์. (2557). **รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ดาวดล จันทระพิน, สุธาสิน บุญญาพิทักษ์, และนิรันดร์ จุลทรัพย์. (2560, มกราคม – มิถุนายน). **การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Cycle) ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พื้นที่สงขลา**. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย**, 9(1), 98 - 112.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2553). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 11)**. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วรรณัฐ ถ้ำทองถวิล. (2552). **การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยราชพฤกษ์**. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วิชชุกร นาคธน. (2550). **การปกครองส่วนท้องถิ่น**. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศุภลักษณ์ ร่วมจิตร. (2556). **ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**. **การวิจัยปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.
- สิรินดา กมลเขต. (2557, ตุลาคม 2557 - มกราคม 2558). **คุณลักษณะของบัณฑิตพึงประสงค์สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์สำหรับความต้องการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน**. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**, 9(1), 115 - 122.
- Reilly, P.A. (1979). **Participation, Democracy and Control: British Institute of Management** (Management Survey Report No 45). London: British Institute of Management.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis** (3<sup>rd</sup> ed). New York: Harper & Row.

